

Positionpaper Spoedwet aanpak stikstof

Van: Martijn Verwoerd
t +31 (0)79 3 252 128 **e** m.verwoerd@bouwendnederland.nl
Aan: Vaste cie. voor LNV
C.c.:
Datum: 2 december 2019
Betreft: Positionpaper Bouwend NL m.b.t. Spoedwet aanpak stikstof

Inleidend

De stikstofcrisis duurt inmiddels bijna een half jaar. Het duurde maanden voordat het Rijk (op verzoek van o.a. Bouwend NL) een beslisboom opleverde waarin de 'marsroute' onder de bestaande wetgeving beschreven werd. Provincies namen ondertussen simpelweg geen vergunningaanvragen in behandeling en het rekenmodel Aeries was tot begin oktober niet bruikbaar. Vanaf oktober is er weer enig beweging in de vergunningverlening, maar de onrust rond o.a. salderen leidt nog steeds tot een afwachtende houding bij veel gemeenten, provincies en omgevingsdiensten.

De bouw- en infrasector wordt ondertussen onevenredig hard getroffen, terwijl – zo concludeert ook de Raad van State in de voorlichting over een drempelwaarde – de bouw en infrasector weinig aan de stikstofdepositie bijdragen. Inmiddels zijn de eerste ontslagrondes in gang gezet, terwijl er woningnood is, vastgoed verduurzaamd moet worden, dijkversterkingen noodzakelijk zijn en er een grote mobiliteitsopgave voor weg en spoor ligt. Onze bedrijven staat het water aan de lippen, snellere actie is noodzakelijk.

In dit positionpaper zullen wij achtereenvolgens ingaan op:

- Een drempelwaarde voor bouw- en infraprojecten;
- Het stikstofregistratiesysteem
- Meer inspanningen en middelen voor natuurbeheer en -herstel

Spoedwet aanpak stikstof

Drempelwaarde voor bouw- en infraprojecten.

De afgelopen maanden is er veel discussie geweest over de juridische en ecologische houdbaarheid van een drempelwaarde voor stikstofdepositie. Bouwend Nederland heeft maanden geleden al onderbouwd aangegeven waarom een drempelwaarde voor bouw- en infraprojecten mag en kan. De Raad van State onderstreept dit standpunt nu expliciet in zijn voorlichting over een drempelwaarde (p.9 bovenaan: 'Een sector als de bouw draagt voor 0,6% bij aan de stikstofdepositie. Tegelijkertijd vertegenwoordigt die sector onmiskenbaar een groot algemeen belang. Waar de bijdrage van zo'n sector aan de stikstofdepositie relatief (zeer) gering is, zal een vrijstelling gebaseerd op drempelwaarden ook niet snel voor een grote toename van deposities zorgen en daarmee ook minder snel leiden tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura2000-gebieden. Tegelijkertijd is de winst in het kader van het algemene belang waarschijnlijk groot.'

Nu dit geen punt van discussie meer is, moet wat Bouwend Nederland betreft alle energie gericht worden op het invoeren van een drempelwaarde voor bouw- en infraprojecten. Het Kabinet wil echter blijkens het Nader Rapport nog alle mogelijkheden voor invulling en rechtvaardiging van een drempelwaarde open houden.

Wij constateren dat gemeenten, omgevingsdiensten/RUD's, provincies en het bedrijfsleven al een half jaar in onzekerheid verkeren en worden gehouden. Talloze bouw- en infraprojecten liggen stil. Onze sector heeft niets aan het open houden van alle mogelijkheden. Lagere overheden en ondernemers in de bouw en infra snakken naar heldere keuzes van het Kabinet. Wij kunnen de politieke besluiteloosheid steeds slechter uitleggen aan onze leden.

De Raad van State is duidelijk geweest: een drempelwaarde voor bouw- en infraprojecten kan en mag. Het Kabinet moet nu die keuze maken en zich tot het uiterste inspannen om die drempelwaarde op zo kort mogelijke termijn in te stellen. Daarna kan verder worden gewerkt aan het verbreden en verder invullen van de drempelwaarde. De drempelwaarde zou bijvoorbeeld – in lijn met wat de RvS schrijft – ook gebiedsafhankelijk kunnen worden gemaakt. Omdat een drempelwaarde per ministeriële regeling kan worden ingevoerd, zou deze snel per gebied kunnen ingevoerd nadat de inventarisatie van dat gebied klaar is. Zo kan gefaseerd een maatwerkdrempelwaarde worden ingevoerd en hoeven we niet te wachten tot de inventarisatie van alle gebieden afgerond is.

Wat vraagt Bouwend Nederland: stel snel een drempelwaarde voor bouw- en infraprojecten in, eventueel gefaseerd als voor een gebiedsgerichte aanpak wordt gekozen.

Stikstofregistratiesysteem

De wet maakt een stikstofregistratiesysteem mogelijk. De opbrengst van een aantal min of meer generieke bronmaatregelen wordt – na afroaming – gebruikt om ruimte aan nieuwe ontwikkelingen te bieden. Hoewel wij de voorkeur hebben voor een drempelwaarde voor bouw- en infraprojecten kan het registratiesysteem volgens Bouwend Nederland een (tijdelijk en ingewikkeld/kwetsbaar) vehikel zijn om projecten op gang te krijgen. Wel constateren wij dat het Kabinet vooral een eenzijdige focus op de eigen beleidsagenda heeft, en niet het grotere plaatje ziet.

De bouw & infra is een sector met eenmansbedrijven tot bedrijven met een omzet van een miljard euro of meer. Daarnaast kenmerkt de sector zich door spreiding van activiteiten. Veel bedrijven bouwen niet alleen woningen, maar ook utiliteitswerken zoals scholen, zorginstellingen, kantoren, bedrijfshallen etc. Ook hebben wij talloze leden die geheel of gedeeltelijk werkzaam zijn in de infrastructuur. Zij onderhouden de gemeentelijke wegen, leggen nieuwe bushaltes aan, bouwen de fiets- en voetgangersbrug, versterken dijken en kades etc.

Het Kabinet kiest echter door de vormgeving van de stikstofbank voor het willen realiseren van de eigen beleidsdoelen (te weten 75.000 woningen bouwen en uitvoeren van 7 grote infrastructurele werken) in plaats van het overeind houden van de bouw- en infrasector. Want als utiliteitswerken en kleinere infrastructurele projecten niet net als woningbouw en de 7 grote infraprojecten voorrang krijgen boven andere activiteiten, dan zullen er nog steeds duizenden ontslagen en talrijke faillissementen volgen.

Het lijkt bovendien nog enkele maanden te duren voordat – indien de spoedwet aanpak stikstof wordt aangenomen – het stikstofregistratiesysteem daadwerkelijk zal leiden tot toename van bouwprojecten. Er moeten immers nog steeds Nb-vergunningen verleend worden, en dat kan pas vanaf het moment dat de snelheidsverlaging is ingegaan. Die vergunningen hebben een doorlooptijd die kan oplopen tot $13+7=20$ weken. Bovendien komt daarna nog een periode voor bezwaar en beroep. Kortom: het kan zo maar nog een half jaar duren voordat de eerste schop de grond in kan, los van afhandeling van bezwaar en beroep. Mogelijk kan de afhandeling van eventuele beroepszaken versneld worden door deze onder de Crisis- en herstelwet te brengen.

Daarnaast roept het registratiesysteem qua uitwerking talrijke vragen op. Wij verwijzen kortheidshalve naar het memo dat wij u hierover reeds op 27 november jl. toezonden.

Wat vraagt Bouwend Nederland: geef ook utiliteits- en kleinere infraprojecten voorrang in het stikstofregistratiesysteem, zodat verdere ontslagen en faillissementen zo veel mogelijk voorkomen worden. Breng afhandeling van beroepszaken onder de (termijnen van de) Crisis- en herstelwet.

Natuurbeheer en -herstel

Duidelijk is dat de komende jaren robuust en afdwingbaar natuurbeleid gecombineerd met extra budget nodig is, wil een drempelwaarde voor projecten houdbaar blijven. Als we dat niet doen, dan leggen we noodverbandjes aan. Het lukt dat misschien om het stikstofprobleem voorlopig te tackelen, maar daarna zal óf stikstof, óf een andere stof weer voor problemen gaan zorgen. Er moet meer zekerheid komen dat de instandhoudingsdoelen gehaald gaan worden, met een perspectief op wanneer dat gaat gebeuren.

Het Kabinet trekt nu eenmalig extra budget uit voor natuurherstel. Dat is een goede eerste stap. Bouwend Nederland denkt echter dat structureel ruimhartig extra budget nodig is. Wij zouden graag zien dat het Kabinet hier op korte termijn stappen in zet. Gezien de opgave denken wij aan een bedrag van 1 miljard euro per jaar. Het Kabinet lijkt echter in de wachtstand te staan terwijl duidelijk is dat het bovenstaande onvermijdelijk is, zeker als een drempelwaarde op termijn houdbaar moet zijn.

De Spoedwet brengt maatregelen voor beheer en herstel van natuur onder de Crisis- en herstelwet. Daarmee worden onder andere beroepsprocedures sneller doorlopen. Daar is ons inziens niets mis mee. Maar een belangrijke zwakke plek van het PAS rond beheer- en herstelplannen wordt hiermee echter niet opgelost. Voor de lange termijn is het noodzakelijk dat beheer- en herstelplannen een voldoende wettelijke basis krijgen, zodat ze afdwingbaar worden en tijdspad en budget geborgd zijn. Dit zou via toevoegingen in tranches aan de Crisis- en herstelwet kunnen of via een aparte Wet Natuurherstel. Daarmee kan het Kabinet laten zien dat het inderdaad het groenste Kabinet ooit is en de duidelijke keuzes maakt waar gemeenten, provincies, bouw- en infrabedrijven en NGO's naar snakken.

Wat vraagt Bouwend Nederland: stel structureel extra budget voor natuurbeheer en -herstel beschikbaar, en maak uitvoering en tijdspad wettelijk afdwingbaar via de Crisis- en herstelwet of een Wet Natuurherstel.